

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ

УДК 615.1(477)

<https://doi.org/10.24959/nphj.22.94>В. С. Злагода¹, Л. О. Бобрицька²¹Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Україна²Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України

Сегментація сучасних лікарських форм на фармацевтичному ринку України

У сучасних умовах розвитку фармацевтичної галузі сегментація наявних лікарських форм серед 13898 лікарських засобів, зареєстрованих на території України, дозволяє оптимізувати фармацевтичне забезпечення населення.

Метою дослідження є комплексний аналіз зареєстрованих в Україні лікарських засобів.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали дані Державного реєстру лікарських засобів України 2022 р. Методи дослідження: частотний та контент-аналіз.

Результати та їх обговорення. У результаті контент-аналізу з'ясовано, що на фармацевтичному ринку України представлено 13898 позицій лікарських засобів, з них 10965 – готові лікарські засоби (78,89 %) та 2146 – субстанції (15,44 %), де найбільшу частку складають готові лікарські форми, зокрема тверді лікарські форми: таблетки (49,96 %), розчини (17,17 %), капсули (10,37 %) та порошки (10,01 %) – з перевагою іноземного виробництва (66,35 %). Також виявлено лікарські засоби у вигляді капсул та їх різновидів з перевагою іноземного виробництва – 76,01 % торговельних назв (ТН).

Висновки. У результаті проведеного контент-аналізу визначено асортимент лікарських форм, зареєстрованих на території України, що складають 13898 торговельних назв. Тверді лікарські форми (таблетки, капсули) складають 6617 ТН та займають 60,35 % фармацевтичного ринку України. Під час аналізу виробників сучасних лікарських форм було виявлено, що співвідношення капсул іноземного і вітчизняного виробництва складає 2:1, де індійські лікарські форми становлять 18,54 %.

Ключові слова: сегмент; капсули; фармацевтичний ринок України; контент-аналіз

V. S. Zlahoda¹, L. O. Bobrytska²¹National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, Ukraine²National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine

Segmentation of modern dosage forms at the pharmaceutical market of Ukraine

In the current conditions of the pharmaceutical industry development the segmentation of available dosage forms among 13898 medicines registered on the territory of Ukraine allows to optimize the pharmaceutical provision of the population.

Aim. To comprehensively analyze medicines registered in Ukraine.

Materials and methods. The study material was data of the State Register of Medicines of Ukraine in 2022. The research methods used were frequency and content analysis.

Results and discussion. As a result of the content analysis, it has been found that the pharmaceutical market of Ukraine is represented by 13898 items of medicines; among them 10965 are ready-made medicinal products (78.89 %) and 2146 are substances (15.44 %), where the largest share is made up of finished dosage forms, namely solid dosage forms: tablets (49.96 %), solutions (17.17 %), capsules (10.37 %) and powders (10.01 %) with a preference for foreign production of 66.35 %. Medicines in the form of capsules and their varieties with the advantage of foreign production of 76.01 % of trade names are also determined.

Conclusions. As a result of the content analysis, the range of dosage forms registered on the territory of Ukraine amounting to 13898 trade names has been determined. Solid dosage forms (tablets, capsules) account for 6617 trade names and occupy 60.35 % of the pharmaceutical market of Ukraine. When analyzing manufacturers of modern dosage forms it has been found that the ratio of capsules of foreign and domestic production is 2:1, where Indian dosage forms make up 18.54 %.

Key words: segment; capsules; pharmaceutical market of Ukraine; content analysis

Вступ. Сьогодні у світі виробництво фармацевтичних препаратів є однією з найперспективніших галузей. Сегмент українського фармацевтичного ринку представлений значною кількістю лікарських засобів вітчизняного й іноземного виробництва, що має важливе значення не лише для економічних, а й для

соціальних аспектів життєдіяльності суспільства [1]. Внутрішній фармацевтичний ринок охоплює готові лікарські засоби, біологічно активні добавки, лікувальну косметику, засоби гігієни, дитячі товари, медичне обладнання та інші супутні товари. Із Постанови Кабінету Міністрів України від 31 березня

2004 р. № 411 «Про затвердження Положення про Державний реєстр лікарських засобів» [2] можна отримати інформацію про зареєстровані в Україні готові лікарські засоби, субстанції, in bulk, фасування із in bulk.

В останніх дослідженнях учених О. М. Ковінько, А. І. Стахова, А. П. Вовк проаналізовано сучасний стан фармацевтичного ринку України з метою визначення пріоритетних умов його сталого розвитку, а також надано детальну характеристику головних вітчизняних виробників та лідерів експорту фармацевтичної продукції [3].

Проблематикою досліджень фармацевтичного ринку та його впливу на економічні засади розвитку країни займалися Н. В. Притульська, Ю. М. Мотузка, А. В. Кошельник, які приділили увагу розвитку фармацевтичного ринку України та визначенню його основних тенденцій в умовах пандемії COVID-19 [4].

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз зареєстрованих в Україні лікарських засобів. Завдання дослідження – провести частотний аналіз лікарських засобів за формами випуску, країнами-виробниками на фармацевтичному ринку України.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали дані Державного реєстру лікарських засобів України станом на 01.06.2022 р. [5]. Методи дослідження: частотний, контент-аналіз.

Результати та їх обговорення. Контент-аналіз засвідчив, що на фармацевтичному ринку України представлено 13898 позицій лікарських засобів, з них 10965 – готові лікарські засоби (78,89 %) та 2146 – субстанції (15,44 %). У результаті сегментації фармацевтичного ринку було визначено, що найбільшу частку фармацевтичного ринку складають готові лікарські форми, а саме: таблетки (49,96 %), розчини (17,17 %), капсули (10,37 %) та порошки (10,01 %) (табл. 1).

У результаті аналізу виробників сучасних лікарських форм було з'ясовано, що готові лікарські форми представлені з перевагою іноземного виробництва – 7275 (66,35 %) найменувань проти 3690 (33,65 %) вітчизняного виробництва.

Зареєстровані лікарські засоби у формі капсул підлягали більш детальному аналізу. Ці форми, згідно з ДФУ [6], можна класифікувати на: капсули тверді; капсули м'які; капсули з модифікованим вивільненням; капсули кишковорозчинні, облатки. Капсули з модифікованим вивільненням у ході аналізу виявлено 68 разів, кишковорозчинні – 59. На фармацевтичному ринку також присутні інноваційні форми – для жування, підшкірного введення (табл. 2, рис. 1).

Виявлено, що лише 5,97 % складають капсули з модифікованим вивільненням, а 87,61 % складають капсули м'які та тверді.

На основі АТС-класифікації капсул та їх присутності на фармацевтичному ринку України визначено наявність 11 груп: А – засоби, що впливають на травну систему та метаболізм (174 позиції), В – засоби, що впливають на систему крові та гемопоєз (13 позицій), С – засоби, що впливають на серцево-судинну

Таблиця 1

Сегментація лікарських форм сучасного фармацевтичного ринку України

Лікарська форма	Кількість найменувань	Відсоткова кількість найменувань ГЛЗ, %
Таблетки	5479	49,97
Розчини	1883	17,17
Капсули	1138	10,38
Порошки	1098	10,01
Краплі	502	4,58
Ліофілізати	271	2,47
Мазі	231	2,11
Спреї	222	2,02
Концентрати	200	1,82
Суспензії	219	1,99
Супозиторії	191	1,74
Сиропи	178	1,62
Гелі	169	1,54
Креми	159	1,45
ЛРС	157	1,43
Гранули	119	1,08
Настойки	91	0,83
Льодяники	63	0,57
Емульсії	50	0,45
Аерозолі	42	0,38
Рідини	23	0,21
Песарії	20	0,18
Драже	19	0,17
Пластирі	18	0,16
Екстракти	18	0,16
Лініменти	14	0,13
Олії	11	0,10
Пастилки	11	0,10
Шампуні	9	0,08
Пасти	9	0,08
Піни	8	0,07
Лаки	7	0,06
Гумки	6	0,05
Бальзами	6	0,05
Лосьйони	6	0,05
Масло	2	0,018
Еліксири	1	0,009
Інші	70	0,638

Таблиця 2

Види капсул, представлених на фармацевтичному ринку України 2022 року

Вид капсул	Кількість найменувань
Тверді/м'які	997
з модифікованим вивільненням	25
з відстроченим вивільненням	2
з пролонгованою дією	41
кишковорозчинні	37
гастрорезистентні	22
підшкірного введення	2
жувальні	1
вагінальні	11

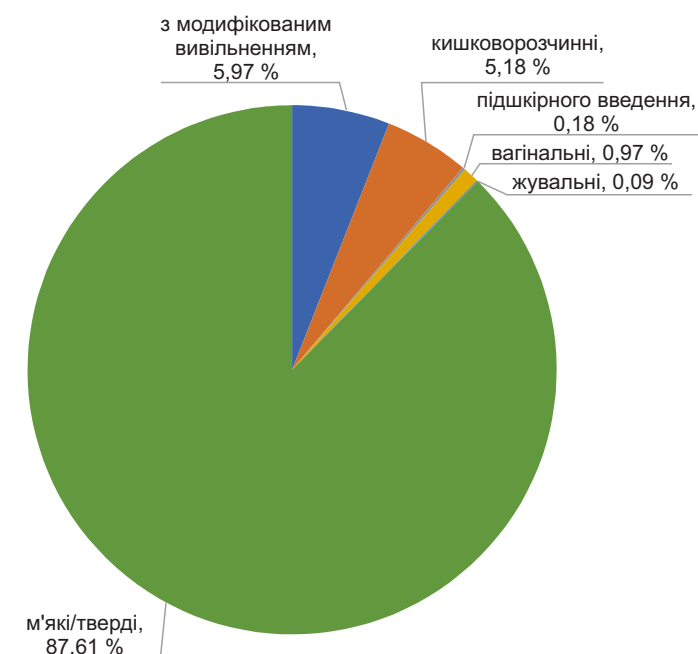

Рис. 1. Співвідношення видів капсул на фармацевтичному ринку України

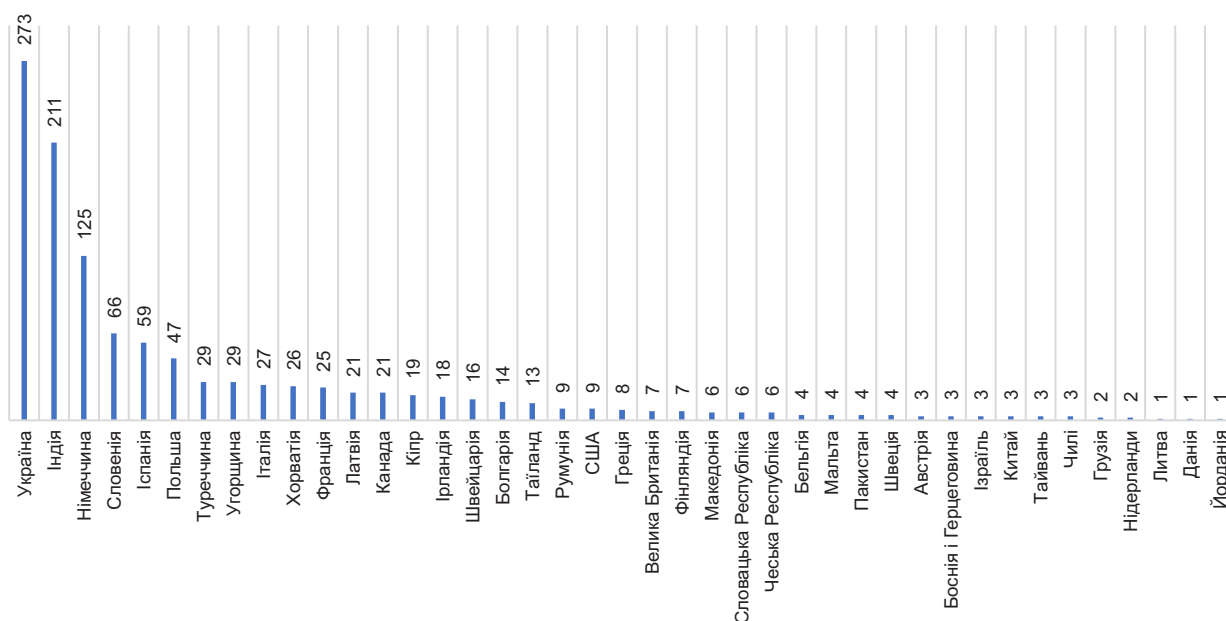

Рис. 2. Співвідношення країн-виробників капсул на фармацевтичному ринку України 2022 року за торговельними назвами

систему (75 позицій), D – дерматологічні засоби (6 позицій), G – засоби, що впливають на сечостатеву систему та статеві гормони (72 позиції), J – протимікробні засоби для системного застосування (137 позицій), L – антинеопластичні та імуномодулювальні засоби (196 позицій), M – засоби, що впливають на опорно-руховий апарат (80 позицій), N – засоби, що діють на нервову систему (288 позицій), R – засоби, що діють на респіраторну систему (26 позицій), V – різні засоби (71 позиція).

Також визначено, що капсули, представлені на фармацевтичному ринку України, переважно іноземного виробництва – 865 (76,01 %) торгових назв проти 273 (23,99 %) вітчизняного виробництва (рис. 2).

Висновки та перспективи подальших досліджень

1. У результаті проведеного контент-аналізу визначено асортимент лікарських форм, зареєстрованих на території України, що складають 13898 торговельних назв. Тверді лікарські форми (таблетки, капсули) складають 6617 ТН і займають 60,35 % фармацевтичного ринку України.

2. Визначено, що з-поміж видів капсул переважають м'які та тверді види, які складають 87,61 % фармацевтичного ринку цієї лікарської форми.

3. Згідно з АТС-класифікацією найбільшу групу (288 позицій) лікарських засобів у формі капсул складає група N – лікарські засоби, що діють на нервову систему.

4. У результаті аналізу виробників сучасних лікарських форм було визначено, що співвідношення капсул іноземного і вітчизняного виробництва

складає 2:1, а індійські лікарські форми становлять 18,54 %.

Конфлікт інтересів: відсутній.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кулицький С. Фармацевтична галузь і фармацевтичний ринок в Україні: стан і проблеми розвитку. *Україна: події, факти, коментарі*. 2019. № 6. С. 41–53.
2. Про затвердження Положення про Державний реєстр лікарських засобів : Постанова Кабінету Міністрів України № 411 від 31 березня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2004-%D0%BF#Text>.
3. Ковінько О. М., Стахова А. І., Вовк А. П. Фармацевтичний ринок України як рушійний важіль розвитку економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 11. С. 56–59.
4. Притульська Н. В., Мотузка Ю. М., Кошельник А. В. Фармацевтичний ринок України: тенденції розвитку в умовах пандемії Covid-19. *Товари ринку*. 2022. № 41 (1). С. 19–29.
5. Державний реєстр лікарських засобів : інформаційний фонд. URL: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>.
6. Державна фармакопея України / ДП “Науково-експертний фармакопейний центр”. 1-е вид., доп. 1. Харків : PIPEP, 2004. 292 с.

REFERENCES

1. Kulytskyi, S. (2019). *Ukraina: podii, fakty, komentari*, 6, 41–53.
2. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2004). Postanova № 411 vid 31 bereznia 2004 r. «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv». *zakon.rada.gov.ua*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2004-%D0%BF#Text>.
3. Kovinko, O. M., Stakhova, A. I., Vovk, A. P. (2017). *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 11, 56–59.
4. Prytulska, N. V., Motuzka, Yu. M., Koshelnyk, A. V. (2022). *Tovary rynky*, 41 (1), 19–29.
5. Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv : informatsiinyi fond. Available at: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>.
6. Derzhavne pidpriemstvo «Ukrainskyi naukovyi farmakopeinyi tsentr yakosti likarskykh zasobiv». (2004). *Derzhavna farmakopeia Ukrainy*. (1st ed.). Dop. 1. Kharkiv : RIREH, 292.

Відомості про авторів:

Злагода В. С., асистентка кафедри фармації, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова.

E-mail: zlagoda.vika@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>

Бобрицька Л. О., докторка фармац. наук, професорка кафедри заводської технології ліків, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України. E-mail: lora2015dm@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>

Information about authors:

Zlakhoda V. S., teaching assistant of the Department of Pharmacy, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya.

E-mail: zlagoda.vika@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5206-3279>

Bobrytska L. O., Doctor of Pharmacy (Dr. habil.), professor of the Department of Factory Drug Technology, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine. E-mail: lora2015dm@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4953-077X>

Надійшла до редакції 09.08.2022 р.